

İzlenimler... (I)

(Van-Hakkâri-Şemdinli-Yüksekova...)

Uçak Van'a iniş için alçalırken pencereden o eşsiz manzarayı gördüm: Çevrede tepeleri karla kaplı yüksek dağlar, yeşilsiz boz toprak rengi düzlükler ve ortada Van Gölü. Kırk yıl önce Süphan Dağı'nın zirvesinden ürpererek seyrettiğim aynı görüntü. O sırada göl kıyısındaki Adilcevaz kasabasında hükümet tabipliği yapıyordum. “**Kürt Meselesi**”ni kurcaladığım için, “**Derin Devlet**”in en ürkütücü üssü olan “**Van Milli Emniyeti**”nin gözetimi altındaydım.

Kırk yıl sonra, bu kez “**Kürt Sorunu**”nu kurcalamak üzere, gazeteci, yazar, öğretim üyesi, örgüt yöneticisi 30 “**yurttaş**”la birlikte aynı coğrafyadaydım. Bu geçen kırk yıl içinde “**mesele**”nin“**sorun**” haline gelmesi dışında değişen bir şey yok mu acaba?

Uçakta inerken Sisifos'un yüreğine çöken yorgunluğa benzer o bıktırıcı kendini tekrar etme duygusundan kurtulmaya çalıştım.

Çıkış kapısında, bu ziyaretin bir sürü çetrefil teknik sorununu çözen ve böyle durumlarda insana ilaç gibi gelen o iyimser gülümsemesiyle Van eski belediye başkanı **Mesut Öztürk** ve arkadaşları, bölge barolarının başkan ve temsilcileri, yerel örgütlerin yöneticileri, gazeteciler bizi bekliyor.

Dışarıda, mevsimi inkâr eden parlak güneşli hava ile birlikte bedenimiz ve ruhumuz bütün yorgunluklardan arınıyor. Otobüsümüz alandan ayrılırken arkada kalan kalabalıktan “**Biji Aşiti!**” (Yaşasın Barış) çığlıkları ve zılgıt sesleri yükseliyor.

Van-Hakkâri karayolu düzlüklerden, sarp geçitlere, kanyonlara, karlı kaplı keskin zirvelere doğru ilerledikçe, doğunun şiirsel hüznüne öfke ve isyan duyguları karışıyor. Erken çöken akşamla birlikte Hakkâri çukuruna ulaşıyoruz. Çevredeki yüksek dağlar görünmez oluyor. Saat daha 17.00 olmasına karşın kente gece inmiş durumda.

Alacakaranlıkta sevinç, hüznün, umut, öfke yansıtan insan yüzleri, candan sıkıca kavranan eller, kucaklaşmalar...

İlk toplantı otelin büyükçe bir salonunda yapılıyor. Esnaf temsilcilerinden, DYP dahil olmak üzere birçok siyasi parti temsilcisine, örgüt yöneticisine, yörenin görmüş geçirmiş yaşlı insanlarına, gençlerine, az sayıda da olsa kadınlarına kadar geniş bir katılım ve Rojbin... Onu öyle birkaç satırla tanımlamak olanaksız. 34 yaşında, Hakkâri'nin yerlisi, genç, üstelik güzel bir avukat Rojbin Tugan. Babası Ertuşi aşiretinin Girabi kolundanmış. 1996'dan beri Hakkâri'de avukatlık yapıyor.

Kaç yazı ile özetleyeceğimi şimdiden kestiremediğim “**izlenimler**”in birinci ayağını oluşturan Hakkâri'de dinlediğimiz insanlar, daha ilk karşılaşmamızda, birçoğumuzun doğu insanı ile ilgili ezberlerini büyük ölçüde bozdu.

Türkçe konuşmanın bazı güçlüklerini bir yana bırakırsak, ben bu toplantıda dinlediğim insanların kendilerini ifade etme konusundaki becerileri ve kararlılıkları karşısında şaşkına dönenlerden biri olduğumu itiraf etmek zorundayım.

Yaşadıkları kronik toplumsal travmanın kazandırdığı bir beceri mi, yoksa söylediklerinin kendileri açısından taşıdığı hayati önemden mi bilmiyorum; benim akademik çevrelerden dinlediğim birçok okumuş yazmış insandan daha iyi ifade ediyorlardı kendilerini.

Hakkâri’de, daha sonra Şemdinli, Yüksekova ve Van’da yaptığımız söyleşiler hemen daima ziyaretin amacını kısaca özetlememizle başlıyordu. Bu özetleme sırasında 150 imzalı açıklamadaki yaklaşımımızın arkasında durmaya devam ettiğimizin de altını çiziyorduk.

Arkasından, onların genel olarak Kürt sorunu, son Şemdinli ve Yüksekova olayları ile ilgili gözlem ve tanıklıklarını, çözüm önerilerini dinliyor, en sonunda da biz görüşlerimizi ve izlenimlerimizi ifade ediyorduk.

Bu ziyaret boyunca yaptığımız ikili görüşmeler ve toplu söyleşiler sırasında konuşan herkes, hemen hemen istisnasız olarak söze; **Bu ülkeyi bölmek, parçalamak gibi bir niyetlerinin asla bulunmadığını, Türkiye’den ayrılmak, kopmak istemediklerini** belirterek başlıyorlardı. Bazıları bu kadarla da kalmıyor, yarı şaka yarı ciddi bir ifadeyle **“Ayrılıp da İstanbul’u, İzmir’i, Antalya’yı Türklere mi bırakacağız!”** diyorlardı. Bazıları da açıkça **“Bölücülük bizim yaptığımız değil, devletin bugüne kadar izlediği Güneydoğu politikasıdır!”** diye kestirip atıyordu. Konuşanların çok büyük bir çoğunluğu **“bölge insanının her şeyden çok bu çatışmaların ve ölümlerin durmasını”** istediğinin altını çiziyordu. (*BirGün*, 6 Aralık 2005).